

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_16945

220
ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Ο θαυμασμός και η απορία οδήγησαν τον άνθρωπο στη φιλοσοφική σκέψη.

1. Σωστό.

2. Αντικείμενο της μεταφυσικής είναι οι δυνατότητες, οι πηγές, τα είδη και οι μέθοδοι απόκτησης της γνώσης.

2. Λάθος.

3. Για τους σκεπτικιστές φιλοσόφους η γνώση την οποία αναζητούν οι επιστημονικές και φιλοσοφικές θεωρίες είναι ανέφικτη.

3. Σωστό.

4. Στη φιλελεύθερη δημοκρατία οι εκλεγμένοι άρχοντες δεσμεύονται μόνο από την εντολή που έλαβαν από τους ψηφοφόρους τους και όχι από τις διατάξεις του υπάρχοντος συντάγματος το οποίο μπορούν να αλλάζουν όποια στιγμή το θελήσουν.

4. Λάθος.

5. Το «υψηλό» στην τέχνη σε αντίθεση προς το «ωραίο» ενδέχεται να προκαλεί δέος και τρόμο.

5. Σωστό.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: πρακτική φιλοσοφία, εμπειρισμός, ωφελισμός.

(μονάδες 15)

Πρακτική φιλοσοφία = αρχές που ρυθμίζουν τις πράξεις μας και μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας. Περιλαμβάνει την ηθική, την πολιτική φιλοσοφία, αλλά και την αισθητική. Αλλιώς ονομάζεται και αξιολογία, διότι μας μιλάει για τις αξίες που μας κατευθύνουν και που θέλουμε να πραγματώσουμε.

Εμπειρισμός = γνωσιολογική θεωρία σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει ουσιώδης a priori γνώση του κόσμου. Όλη η γνώση μας για την πραγματικότητα προέρχεται από την εμπειρία και παρέχεται μέσω των αισθήσεων.

Ωφελισμός = ηθική θεωρία σύμφωνα με την οποία σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων. Η πρώτη συνοπτική διατύπωση της θεωρίας αυτής έγινε από τον Μιλ: «η θεωρία που δέχεται ως θεμέλιο της ηθικής την αρχή της ωφελιμότητας ή της μέγιστης ευτυχίας υποστηρίζει ότι οι πράξεις είναι σωστές στο βαθμό που οδηγούν στην προαγωγή της ευτυχίας και στην ευχαρίστηση και στην απουσία του πόνου, με τη δυστυχία επέρχεται ο πόνος και η στέρηση της ευτυχίας».

ΘΕΜΑ Α2

2α. Ο Γάλλος φιλόσοφος Ζαν-Πολ Σαρτρ σε όλη του τη ζωή ασχολήθηκε δραστήρια με τα πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας του και της εποχής του. Αυτή η στάση του αιτιολογείται στο πλαίσιο της φιλοσοφικής του δραστηριότητας; Να τεκμηριώσετε με συντομία τη θέση σας.

(μονάδες 13)

Ο φιλόσοφος Ζαν-Πολ Σαρτρ ασχολήθηκε σε όλη του τη ζωή με τα πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας του και της εποχής του. Η φιλοσοφία για τον Ζαν-Πολ Σαρτρ υπήρξε το μέσο για να εκφράσει τις ιδέες του για τους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς. Η φιλοσοφική δραστηριότητα, με τη θεωρητική αναζήτηση, τη συστηματική μελέτη και διασάφηση εννοιών και τον προβληματισμό, ήταν αυτή που οδήγησε τον Ζαν-Πολ Σαρτρ να κρατήσει μια κριτική στάση απέναντι σε καίρια ζητήματα της εποχής του και να διαμορφώσει συνολική αντίληψη για τον κόσμο και πιο συγκεκριμένα για την κοινωνία στην οποία ζούσε. Ο κριτικός ρόλος της φιλοσοφίας είναι πολύτιμος πάνω σε πολιτικές συζητήσεις, αφού μπορεί να συμβάλει στην εξέλιξη των πολιτικών και κοινωνικών θεσμών. Η φιλοσοφική συζήτηση πάντα βοηθά να καταλάβει κάποιος καλύτερα κάποιο πρόβλημα, να πάρει ορθότερες αποφάσεις και να απαλλαγθεί από πολλές προκαταλήψεις. Ακριβώς αυτή τη διαδικασία ακολούθησε ο Γάλλος φιλόσοφος Ζαν-Πολ Σαρτρ, «φιλοσοφούσε» δηλαδή τα πράγματα και τις εξελίξεις της κοινωνίας του, προσπαθούσε να δει τα πράγματα με μια άλλη ματιά και για αυτό αποτελεί έναν ακόμη φιλόσοφο στην ιστορία του πνεύματος που διώκεται για τις φιλοσοφικές του ιδέες.

2β. Γιατί θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι καμία από τις σύγχρονες υλιστικές θεωρίες δεν επιλύει ικανοποιητικά το πρόβλημα της κατανόησης των φαινομένων της συνείδησης;

(μονάδες 12)

Οι υλιστικές θεωρίες δέχονται ότι οτιδήποτε υπάρχει είναι υλικό, η υφή, η ουσία και η βάση των όντων είτε πρόκειται για τον άνθρωπο είτε για όλα τα άλλα όντα της φύσης είναι η ύλη. Τέτοιου είδους θεωρίες, όμως, δεν επιλύουν ικανοποιητικά το πρόβλημα της κατανόησης των φαινομένων της συνείδησης, γιατί δεν καταφέρνουν να δώσουν επαρκείς απαντήσεις σε αντίστοιχα ερωτήματα του ανθρώπου. Καμία υλιστική θεωρία, λοιπόν, δεν μπορεί να δώσει απάντηση για το τι είναι στην ουσία τους οι ιδέες, οι σκέψεις, τα συναισθήματα και η βούληση των ανθρώπων, πώς δηλαδή δημιουργούνται και από πού πηγάζουν. Οι υλιστές, επίσης, δεν μπορούν να εξηγήσουν πώς γίνεται ένα υλικό ερέθισμα να μετατραπεί σε μια σκέψη και σε ένα συναίσθημα, σε κάτι δηλαδή που δεν έχει υλική υπόσταση. Δεν είναι δυνατόν να ερμηνευθεί πώς γίνεται ο εγκέφαλος ο οποίος ακολουθεί χημικές και ηλεκτρικές λειτουργίες να μπορεί να δεχθεί και να εξηγήσει αξίες, όπως είναι η θρησκευτική πίστη, τα πνευματικά και καλλιτεχνικά δημιουργήματα της ανθρώπινης διάνοησης. Με λίγα λόγια, δεν ερμηνεύεται με τις υλιστικές θεωρίες η συνείδηση του κάθε ανθρώπου, πώς ο ίδιος σκέφτεται, αισθάνεται, θέλει. Επομένως, αντιμετωπίζουμε με επιφύλαξη την θεωρία του υλισμού, μέχρι η Φυσιολογία, η Ψυχολογία, η Νευροψυχολογία και όλες οι φυσικές επιστήμες να δώσουν επαρκείς και σαφείς απαντήσεις πάνω στα παραπάνω θέματα.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου